

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci navrhovatele **J. K.**, zastoupeného JUDr. Petrem Práglem, advokátem se sídlem Ústí nad Labem, Dlouhá 5, proti odpůrci **Finančnímu ředitelství v Ústí nad Labem**, se sídlem Ústí nad Labem, Velká hradební 61, o návrhu na povolení obnovy řízení vedeného u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Ca 525/2002, v řízení o kasační stížnosti navrhovatele proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 3. 2007, č. j. 15 Ca 42/2007 - 16,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Navrhovatel **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odpůrci **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Odměna advokáta JUDr. Petra Prágla **s e u r č u j e** částkou 4800 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem ze dne 2. 1. 2006 se navrhovatel domáhal obnovy řízení vedeného u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Ca 525/2002.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 1. 3. 2007 návrh odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. V odůvodnění uvedl, že rozhodnutí, proti němuž návrh směřuje, tedy rozsudek krajského soudu ze dne 12. 11. 2003, č. j. 15 Ca 525/2002 - 46, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutím odpůrce ze dne 13. 9. 2002, č. j. 4337/110/02 a č. j. 4337/110/1/02, byl vydán v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního

orgánu, tj. ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Proti rozsudku vydanému v tomto typu řízení však dle § 114 odst. 1 s. ř. s. obnova řízení není možná a takový návrh je proto nepřipustný. Dále konstatoval, že s ohledem na odmítnutí návrhu nerozhodoval o žádosti navrhovatele o ustanovení zástupce a o osvobození od soudního poplatku.

Proti odmítavému usnesení krajského soudu podal navrhovatel (dále též stěžovatel) včas kasační stížnost. Namítl, že napadené usnesení je vadné a zmatečné. Bylo vydáno po jednorozhodnutí nečinnosti soudu, a to až k navrhovatelově urgenci ze dne 15. 2. 2007. Z toho plyne podjatost soudu i soudce, neboť není schopen, nechce nebo neumí projednat žalobu v rozsahu návrhu. Soud nebyl již od počátku ve věci schopen zajistit spravedlivé soudní řízení a řádné projednání věci, kde by se zabýval relevantními předloženými důkazy. Z žaloby i z návrhu je totiž více než patrné, že odpůrce se záměrně v daňovém řízení vůbec nezabýval důkazy předloženými a navrženými navrhovatelem. Důvody pro doměření daně se hledaly až následně. Do současnosti přitom nebylo rozhodnuto o podjatosti pracovníků správce daně. Rozhodnutí správce daně ze dne 5. 12. 2001 přitom trpí závažnou právní vadou zapříčiňující jejich nicotnost. V rozporu s § 32 odst. 2 písm. d) daňového řádu byla kvůli nezahrnutí zaplacené zálohy po navrhovateli požadována částka o 200 000 Kč vyšší, než plynulo ze závěrů daňové kontroly. Uvedené bylo krajskému soudu známo z projednávání žaloby proti zajišťovacímu příkazu, který byl podkladem pro rozhodnutí ze dne 5. 12. 2001. To, že předmětné rozhodnutí bylo následně zrušeno v plném rozsahu, soudy nevzaly v úvahu, a to ani při rozhodování o návrhu na obnovu řízení. Došlo tak k porušení mezinárodní úmluvy dle čl. 10 Ústavy České republiky, čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod a čl. 2 odst. 4 Ústavy. Na základě uvedených skutečností jsou vůči navrhovateli vedeny exekuce, což vedlo k ukončení jeho podnikatelské činnosti.

Přímo k napadenému usnesení pak navrhovatel uvedl, že v řízení vedeném pod sp. zn. 15 Ca 525/2002 krajský soud nepřezkoumal žalobu z věcné a skutkové stránky, když to neumožnila protiústavnost občanského soudního řádu, jak rozhodl Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 16/99. Krajský soud nepostupoval způsobem stanoveným v § 130 odst. 1 s. ř. s., neprovedl důkazy a nezabýval se rozdílem ve výši 200 000 Kč, ani tím, proč předložené a navržené důkazy nebyly v daňovém řízení provedeny.

Závěr soudu o nepřipustnosti návrhu podle § 114 odst. 1 s. ř. s. je věcně nesprávný, neboť návrh byl podán právě s přihlédnutím k § 114 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy aby soud navrhovatele ochránil před neoprávněným zásahem správního orgánu, totiž stanovením daně v nesprávné výši, na základě následně zrušeného rozhodnutí a ve vadně vedeném řízení, jehož cílem bylo nezákonně obnovit již před rokem 1997 pravomocně ukončená daňová řízení.

Soud se dále nezabýval nově předloženými a navrženými důkazy, ani se, stejně jako v řízení vedeném pod sp. zn. 15 Ca 525/2002, nevyjádřil k odmítnutí důkazů v daňovém řízení. V dřívějším soudním řízení se soud nezabýval ani tím, že navrhovateli bylo odepřeno nahlédnutí do daňového spisu a seznámení s použitými pomůckami. Nezajistil tak navrhovateli právo na spravedlivé soudní řízení a ochranu jeho práv a oprávněných zájmů na řádné a správné vyměření daně.

Z výše uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Ustanovený zástupce navrhovatele pak v doplnění kasační stížnosti ze dne 11. 6. 2007 uvedl, že krajský soud rozhodl o odmítnutí návrhu neurčitým výrokem. Dodal, že soud rozhodl bez nařízeného jednání a tedy bez navrhovatelovy účasti, aniž by byl tento předem poučen podle § 35 odst. 7 s. ř. s. o možnosti mít v řízení před soudem ustanoveného zástupce. Tuto poučovací povinnost soudu nelze v řízení pominout.

Podáním ze dne 14. 8. 2007 navrhovatel dále poukázal na současně předloženou kopii rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 13. 6. 2007, č. j. 3T 286/2004-450, kterým byl zproštěn obžaloby ze spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) trestního zákona, kterého se měl dopustit zkrácením daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období let 1997 a 1998 v celkové výši 824 220 Kč.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Předmětná kasační stížnost byla podána z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu na obnovu řízení. Návrh na obnovu řízení je mimořádným opravným prostředkem, který umožňuje překonat jednu z tzv. negativních podmínek řízení - překážku věci rozhodnuté (*impedimentum rei iudicatae*) a znovu rozhodnout ve věci. Cílem obnoveného řízení je odstranit nedostatky ve skutkových zjištěních, jež vyšly najevo až po právní moci rozhodnutí. Ve správním soudnictví je obnova řízení nově jako užívaný procesní nástroj upravena v § 111 a násl. s. ř. s. Do 31. 12. 2002 přitom podle části páté občanského soudního řádu účinného do tohoto data nebylo možno v řízení o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů podat nižádný opravný prostředek (srov. § 250j odst. 4 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2002); stejně tomu bylo i v řízení o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů, s výjimkou taxativně vyjmenovaných opravných prostředků ve věcech důchodového pojištění a důchodového zabezpečení (srov. § 250s o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2002). Od 1. 1. 2003 soudní řád správní zavedl obnovu řízení v zásadě v tradičním pojetí tohoto procesního institutu, ovšem modifikovaného pro účely správního soudnictví. Úprava podstatná pro posuzovanou věc je přitom obsažena v § 114 s. ř. s., jenž pozitivně i negativně vypočítává taxativním způsobem, ve kterých věcech lze návrh na obnovu podat, jinými slovy upravuje přípustnost návrhu. Ve správním soudnictví je tak podle uvedeného ustanovení obnova řízení přípustná jen proti rozhodnutí vydanému v řízení o ochraně před zásahem správního orgánu a ve věcech politických stran a politických hnutí. Zde je tedy nutno konstatovat, že krajský soud postupoval správně, pokud návrh na obnovu řízení odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 114 odst. 1 s. ř. s. jako nepřipustný, neboť z posledně zmiňovaného ustanovení *a contrario* vyplývá, že obnova řízení není přípustná proti rozhodnutí vydanému v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu; a, jak bude uvedeno dále, právě obnovy takového řízení se přitom navrhovatel domáhal. Nutno dodat, že ve správním soudnictví nelze vzhledem ke vzájemné autonomii civilního a správního soudnictví aplikovat ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti žaloby na obnovu řízení. Ostatně § 64 s. ř. s. předpokládá přiměřenou aplikaci pouze části prvé a třetí občanského soudního řádu.

V posuzované věci se navrhovatel dovolával obnovy řízení ve věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Ca 525/2002. Z obsahu soudního spisu

Nejvyšší správní soud zjistil, že předmětem přezkumného soudního řízení v této věci byla žaloba, kterou se navrhovatel domáhal zrušení rozhodnutí odpůrce ze dne 13. 9. 2002, č. j. 4337/110/02 a č. j. 4337/110/1/02, jakož i jim předcházejících rozhodnutí Finančního úřadu v Libochovicích ze dne 5. 12. 2001 – dodatečných platebních výměrů č. 1010000104, č. j. 25406/01/197970/1619, a č. 1010000105, č. j. 25431/01/197970/1619. Těmito rozhodnutími správce daně prvního stupně navrhovateli doměřil daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období let 1997 a 1998 v celkové výši 824 220 Kč. Uvedené soudní řízení skončilo rozsudkem krajského soudu ze dne 12. 11. 2003, č. j. 15 Ca 525/2002 - 46, jímž byla žaloba navrhovatele zamítnuta, a dále bylo rozhodnuto o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Lze dodat, že proti tomuto rozsudku podal navrhovatel kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Afs 23/2004 - 82. Ústavní stížnost navrhovatele směřující proti oběma zmiňovaným rozsudkům pak Ústavní soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou usnesením ze dne 8. 8. 2006, sp. zn. IV. ÚS 516/05.

Z výše uvedeného je zřejmé, že původní žalobou, podanou podle části páté hlavy druhé o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2002 (Rozhodování o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů), se navrhovatel domáhal soudního přezkumu výše identifikovaných rozhodnutí odpůrce a správce daně prvního stupně. Protože věc nebyla skončena do dne nabytí účinnosti soudního řádu správního (1. 1. 2003), byla v souladu s § 130 odst. 1 s. ř. s. dokončena podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s., tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Tvrzení navrhovatele z kasační stížnosti, že návrh na obnovu řízení podal podle § 114 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy aby ho soud ochránil před neoprávněným zásahem správního orgánu, spočívajícím ve stanovení daně v nesprávné výši a na základě vadného daňového řízení, je nesprávné.

V nejobecnějším smyslu je samozřejmě jakýkoliv úkon orgánu veřejné moci, způsobilý intervenovat do subjektivních práv právnických a fyzických osob, a tedy i rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., možné označovat za „zásah“ [např. podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje Ústavní soud o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod], nicméně pro účely správního soudnictví je nutno vycházet ze soudního řádu správního, jenž v rámci soudní ochrany poskytované veřejným subjektivním právům jednotlivců při působení veřejné správy, pojem zásahu ve výše zmíněném nejširším smyslu člení a pro takto druhově vyčleněné podmnožiny [v této souvislosti lze zejména rozlišovat mezi: 1. rozhodnutím správního orgánu dle § 65 odst. 1 s. ř. s., 2. nečinností správního orgánu (§ 79 odst. 1 s. ř. s.), a 3. nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu (zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s.)] stanoví jednotlivé typy řízení.

Podle ustanovení § 82 s. ř. s., každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu, nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu, trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky, a nebo hrozí-li jeho opakování.

Přesnou definici zásahu zákon neobsahuje, resp. ani není možná, protože pod pojem zásahu (ve smyslu § 82 s. ř. s.) spadá velké množství faktických činností správních orgánů,

ke kterým jsou oprávněny různými zákony. Jde o úkony neformální, pro které mohou a nemusí být stanovena pravidla, např. faktické pokyny (typicky v dopravě), bezprostřední zásahy (při ohrožení, při demonstraci, příkazy ke zjednání nápravy), zajišťovací úkony atd. Jedná se tedy obecně o úkony, které nejsou činěny formou rozhodnutí, ale přesto jsou závazné pro osoby, vůči nimž směřují. Tyto osoby jsou povinny na jejich základě něco konat, nějaké činnosti se zdržet nebo nějaké jednání strpět, a to na základě jak písemného, tak i faktického (ústního či jinak vyjádřeného) pokynu či příkazu. Kromě neformálnosti samotného zásahu je neformální i donucení v případě nerespektování pokynu či příkazu (když ovšem i donucení je zahrnuto pod legislativní zkratku „zásah“).

Sám navrhovatel přitom tvrdil, že neoprávněným zásahem bylo v jeho případě stanovení daně v nesprávné výši, v takovém případě však daňový subjekt může být zkrácen na svých právech až poté, co daň byla vyměřena, tedy pouze rozhodnutím správce daně. Ochrana proti zkrácení veřejných subjektivních práv rozhodnutím správního orgánu je ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. poskytována v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. (§ 65 a násl. s. ř. s.).

Byť uvedená rozhodnutí navrhovatel mohl považovat za citelný „zásah“ do svého života, nejsou tato rozhodnutí „nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s.“, neboť obsah tohoto ustanovení předpokládá, že zásah správního orgánu není rozhodnutím. Lze dodat, že prostřednictvím žaloby na ochranu před nezákonným zásahem nelze zpravidla podrobovat testu zákonnosti jednotlivé procesní úkony správního orgánu, které zpravidla směřují k vydání rozhodnutí a samy o sobě nepředstavují intervenci do práv účastníka řízení.

Skutečnost, že navrhovatel v žádném z jím již dříve podaných prostředků nápravy (kasační stížnost, ústavní stížnost) nepoukazoval na vadu řízení před soudem, spočívající v aplikaci ustanovení o řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu namísto ustanovení o řízení o ochraně před zásahem správního orgánu, a dále skutečnost, že z uvedených podání, jakož i z původní žaloby samé je zcela zřejmé, že navrhovatel brojil proti rozhodnutím správního orgánu a byl s následným postupem soudu zcela srozuměn, svědčí o účelovosti jeho tvrzení v nyní podané kasační stížnosti.

Za této situace krajský soud postupoval správně, pokud řízení, vedené jím pod sp. zn. 15 Ca 525/2002, nepovažoval za řízení o ochraně před zásahem správního orgánu a dovodil, že podmínky pro obnovu řízení nejsou v posuzované věci splněny.

Nedůvodným je dále navrhovatelovo tvrzení, že se krajský soud nezabýval předloženými novými důkazy a skutečnostmi, jakož i již jemu známými vadami daňového řízení a ostatně i původního soudního řízení. Krajský soud dospěl ke správnému závěru o nepřipustnosti návrhu a tedy o existenci neodstranitelného nedostatku podmínek řízení, pro který v tomto řízení nebylo možné pokračovat. Za tohoto stavu soud musel návrh odmítnout a dále se již jeho obsahem nezabývat. Krajský soud se tak namítanými otázkami správně vůbec nezabýval, neboť nedostatek podmínek řízení mu to neumožnil.

Navrhovatel dále poukázal na podjatost soudce (bez bližšího určení) a soudu, a to vzhledem ke skutečnosti, že o návrhu bylo rozhodnuto po více než jednoroční nečinnosti soudu. K tomu nutno v první řadě uvést, že podle § 8 odst. 1 *in fine* s. ř. s. nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci, důvodem k vyloučení soudce

z projednávání a rozhodnutí této věci. Tvrzení o podjatosti soudce v této souvislosti zde proto nemá místo.

Ze soudního spisu vyplynulo, že navrhovatelovo podání ze dne 2. 1. 2006, obsahující vedle předmětného návrhu na obnovu řízení též žádost o ustanovení zástupce a osvobození od soudního poplatku, krajskému soudu došlo dne 5. 1. 2006 a následně bylo administrativním pochybením založeno do původního spisu sp. zn. 15 Ca 525/2002. Krajský soud o návrhu rozhodl až dne 1. 3. 2007, tedy po téměř čtrnácti měsících, a to bezodkladně po navrhovatelově urgenci ze dne 15. 2. 2007, došlé soudu dne 22. 2. 2007. Po dobu více než jednoho roku tak soud ve věci neučinil žádný úkon a lhůtu, v níž rozhodl, tak lze jen stěží považovat za přiměřenou.

Nicméně, namítané průtahy v řízení nemají relevanci z hlediska zákonnosti napadeného rozhodnutí, neboť průtahy v řízení lze charakterizovat jako nečinnost soudu, kde procesní ochrana proti této nečinnosti musí směřovat [a také směřuje – srov. § 164 a násl. a dále § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)] k tomu, aby tato nečinnost skončila, tj. aby soud ve věci jednal a rozhodl. Již z povahy věci proto není možno zrušit vydané rozhodnutí soudu – tedy vyústění jeho procesní aktivity ve formě vydání individuálního právního aktu - pouze z důvodu namítaných průtahů v řízení, neboť takový postup by odporoval samotné logice takto namítané protizákonnosti. Jak k tomu uvádí Ústavní soud, „*námítka průtahů v řízení, které již bylo pravomocně ukončeno, nezakládá sama o sobě porušení čl. 38 odst. 2 Listiny*“ (nález ze dne 12. 11. 2001, sp. zn. IV. ÚS 379/01, Sb. n. u. ÚS, svazek č. 24, nález č. 170, str. 261, též www.judikatura.cz), a dodává, že důvodnost takové argumentace má za následek kasaci napadeného rozhodnutí „*pouze tehdy, jestliže průtahy v řízení ovlivnily nedodržení dalších ústavních principů řádného procesu nebo aplikaci hmotných ústavních práv*“ (usnesení ze dne 16. 10. 1997, sp. zn. III. ÚS 355/97, Sb. n. u. ÚS, svazek č. 9, usnesení č. 16, str. 445, též www.judikatura.cz). Vzhledem ke shledané nepřipustnosti návrhu je však zřejmé, že k takovému porušení práv navrhovatele dojít nemohlo.

Pokud jde o tvrzenou a blíže nekonkretizovanou poznámku stěžovatele o neurčitosti výroku o odmítnutí žaloby, nemůže se s ní Nejvyšší správní soud ztotožnit. Podle § 46 odst. 1 s. ř. s. je soud povinen návrh odmítnout, nastanou-li zákonem předvídané skutečnosti. Ve správním soudnictví je tak znění výroku usnesení o odmítnutí návrhu dáno zákonem. Součástí tohoto usnesení pak není pouze jeho výrok, nýbrž také záhlaví, odůvodnění a poučení o opravných prostředcích. Soudní rozhodnutí je pak třeba posuzovat jako celek. V záhlaví rozhodnutí jsou jednoznačným způsobem identifikováni účastníci tohoto řízení (tj. navrhovatel a odpůrce) a rovněž řízení, jehož obnovy se navrhovatel domáhal (toto je identifikováno uvedením jak soudu, který je vedl, tak spisovou značkou). Ve výroku je pak uvedeno jakým způsobem soud rozhodl a v jeho odůvodnění je uvedeno, proč tak učinil. Tak tomu bylo i v této právní věci, napadené usnesení odpovídá zákonným požadavkům na obsah písemného vyhotovení rozhodnutí (§ 55 odst. 5, § 54 odst. 2 s. ř. s.).

Soud dále nepochybil ani tím, že navrhovatele nepoučil o možnosti požádat o ustanovení zástupce. Poučovací povinnost soudu ve správním soudnictví (§ 36 odst. 1 s. ř. s.) vychází z požadavku, aby tato povinnost nastoupila v konkrétní procesní situaci, to je vyjádřeno podmínkou „*aby v řízení neutrpěli újmu*“. Poučovací povinnost o procesních právech tedy nespočívá v paušálním poučování jakéhokoliv pisatele podání o souhrnu všech jeho případných procesních práv. Zákonný pokyn, jenž soud vede k udělení poučení

v rozsahu, který zajistí, aby účastník v řízení neutrpěl újmu, tak vyžaduje vždy určitou úvahu soudu o konkrétní procesní situaci. Za stavu, kdy z podaného návrhu byla zcela zřetelná schopnost navrhovatele zformulovat po formální i obsahové stránce perfektní návrh, který byl však dle zákona nepřipustný, by předmětné poučení vzhledem k existenci neodstranitelného nedostatku podmínek řízení bylo ve vztahu k nutnému výsledku řízení zjevně nadbytečné. Postupem krajského soudu v tomto případě navrhovateli nemohla být způsobena žádná újma na jeho procesních právech. Stížní námitka zde navíc postrádá logiku, když navrhovatel současně se svým prvním úkonem v řízení sám požádal o ustanovení zástupce a osvobození od soudních poplatků. Opětovné poučení soudu o této možnosti by tak jistě považoval za poněkud byrokratický úkon.

Konečně k námitce, že napadené usnesení bylo vydáno bez jednání a tedy bez účasti navrhovatele, nutno odkázat na obecnou zásadu prostupující napříč všemi procesními odvětvími, podle níž jednání soudu je určeno k projednání a rozhodnutí věci samé. Tato zásada má konkrétní odraz i v ustanoveních § 49 odst. 1, § 51 odst. 1 ve vazbě na § 53 odst. 1 s. ř. s. Jestliže tedy v projednávané věci bylo kasační stížností napadené usnesení, kterým byl návrh odmítnut z procesních důvodů (tzn. soud nerozhodoval ve věci samé), nelze v nenařízení jednání soudem spatřovat tvrzenou nezákonnost. Smyslem jednání před soudem je totiž především dokazování a v jeho rámci má být věc úplně, spravedlivě a bez průtahů projednána a také rozhodnuta. Tento smysl soudního jednání však zjevně není dán tam, kde podaný návrh procesně neobstojí a soud jej odmítne pro chybějící podmínky řízení, aniž by musel o těchto rozhodných skutečnostech vést dokazování. Rovněž tato námitka proto není důvodná.

K navrhovatelem až v průběhu řízení o kasační stížnosti předložené kopii rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 13. 6. 2007, č. j. 3T 286/2004-450, pak nemohl Nejvyšší správní soud přihlídnout s ohledem na § 109 odst. 4 s. ř. s., neboť se jedná o skutkové novum, uplatněné stěžovatelem až po vydání napadeného rozhodnutí. Přesto je však nutno dodat, že ani tato listina by nemohla nic zvrátit na tom, že obnova řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je ze zákona nepřipustná.

K tomu se ještě již nad rámec tohoto rozsudku podává několik obecných poznámek k odlišnostem daňového a trestního řízení.

Totíž, zatímco předmětem trestního řízení je zjištění a objasnění určitého skutku, rozhodnutí o něm a výkon tohoto rozhodnutí, tedy jinými slovy náležité zjištění trestných činů a spravedlivé potrestání jejich pachatelů podle zákona, předmětem řízení daňového je správné a úplné zjištění, stanovení a splnění daňových povinností, přičemž cílem řízení je dle § 2 odst. 2 daňového řádu stanovení a vybrání daně tak, aby nebyly zkráceny daňové příjmy.

Tato zásadní odlišnost, odrážející rozdílné cíle hmotněprávní úpravy trestního a daňového práva, pak má dopad jak na otázky institucionálně-kompetenční, tak na samotný procesní postup a obsahu práv a povinností zúčastněných osob a orgánů.

Rozdíl je tak zjevný jak v organizačním zabezpečení, kde zvláštní zákony (např. zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech) svěřují správu daně (a v jejím rámci stanovení daňových povinností; srov. § 1 odst. 2 daňového řádu) do působnosti různých správních i jiných orgánů obecně vypočtených v § 2 odst. 3 daňového řádu, nikoliv však do působnosti orgánů činných v trestním řízení (§ 12 odst. 1, 2 trestního řádu), a naopak - vyjma hybridního postavení celních orgánů, ale podstatná diferenciac

mezi těmito řízeními panuje též v oblasti dokazování a zejména v povinnosti nesení důkazního břemene.

Zatímco orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí, přičemž státní zástupce je v řízení před soudem povinen prokazovat vinu obžalovaného (§ 2 odst. 5 trestního řádu), správce daně dbá, aby skutečnosti rozhodné pro správné stanovení daňové povinnosti byly zjištěny co nejúplněji (§ 31 odst. 2 daňového řádu). Důkazní břemeno v daňovém řízení však podle § 31 odst. 9 daňového řádu, s výjimkami stanovenými v odstavci osmém, nese daňový subjekt.

S odlišností trestního řízení s řízením daňovým souvisí též skutečnost, že při posuzování viny nejsou orgány činné v trestním řízení vázány pravomocnými rozhodnutími příslušných orgánů ve věcech, které jsou pro orgány činné v trestním řízení předběžnou otázkou, s výjimkou otázky osobního stavu (§ 9 trestního řádu). Jestliže tedy jde o otázku viny, musí ji orgán trestního řízení posoudit samostatně i v případě, že tu již je pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu o takové předběžné otázce. Za otázku viny je nutno považovat nejen každý znak trestného činu, uvedený ať už ve zvláštní nebo obecné části trestního zákona, ale i každou jednotlivou podmínku nutnou pro závěr, zda se jedná o trestný čin či nikoli. Vzhledem ke skutečnosti, že jedním ze znaků skutkové podstaty trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 148 trestního zákona je též způsobená škoda (jakožto následek, tedy součást objektivní stránky trestného činu), tak v případě posuzování případného spáchání tohoto trestného činu je povinností orgánů činných v trestním řízení takovou škodu v rámci trestního řízení co nejpřesněji kvantifikovat a prokázat.

Jak z výkladu § 9 odst. 1 trestního řádu, tak i z judikatury (např. R 27/59, R 27/79, R 29/82 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - trestněprávní) vyplývá, že např. rozhodnutí správce daně o daňové povinnosti obviněného není závazné pro posouzení viny obviněného v řízení o trestném činu zkrácení daně, poplatku a podobné dávky podle § 148 trestního zákona. Orgány činné v trestním řízení jsou však povinny se takovým rozhodnutím zabývat a vypořádat se též s celým spisovým materiálem shromážděným správcem daně.

Z výše uvedeného též jasně vyplývá nutnost podrobného dokazování v otázce viny obviněného v trestním řízení a pro účely trestního řízení. Absence byť jen jediného znaku příslušných prvků trestného činu (tj. objektu, objektivní stránky, subjektu a subjektivní stránky) se totiž rovná nedostatku skutkové podstaty trestného činu jako celku.

Vzhledem k již výše zmíněným rozdílům v předmětu samotných řízení a v jejich rámci i odlišného dokazování, může nastat situace, kdy orgán činný v trestním řízení dojde v otázce např. výše daňové povinnosti obviněného k jinému výsledku než správce daně. Ani z takové skutečnosti však nelze nijak vyvodit, že by dokazování (či jiný postup) správce daně bylo pro účely daňového řízení, tedy pro správné stanovení daňové povinnosti daného daňového subjektu, nedostačující.

Tato nesouladnost je velice častá (a vyplývá z povahy věci) například v případě, kdy orgány činné v trestním řízení posuzují případné zkrácení daně, která byla správcem daně stanovena podle pomůcek. Naopak pro daňověprávní konstrukci vzniku daňové povinnosti

je například subjektivní stránka, resp. její obligatorní znak - zavinění, tedy psychický vztah daňového subjektu k daňově relevantním právním skutečnostem, zcela nepodstatnou.

Je nutno podotknout, že následné (na základě trestního oznámení správce daně) trestní řízení např. o trestném činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby může mít určitý vztah či dopad na řízení daňové, a to zejména v případě, když by v trestním řízení vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které nemohly být bez zavinění daňového subjektu nebo správce daně uplatněny již dříve v daňovém řízení a mohly mít podstatný vliv na výrok rozhodnutí. V takovém případě by se jednalo o možný důvod obnovy daňového řízení. Je však zjevné, že i v takovém případě zůstává otázka stanovení daně v působnosti správce daně.

Lze uzavřít, že pro daňový subjekt je podstatné, že jeho daňová povinnost může být stanovena pouze rozhodnutím příslušného správce daně (v případě daně z příjmů fyzických osob tedy pouze rozhodnutím příslušného územního finančního orgánu). Případné trestní řízení např. o trestném činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby může mít na stanovení daně pouze výše naznačený nepřímý dopad.

Nejvyšší správní soud tedy shledal stěžovatelovy námitky nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Navrhovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; odpůrci, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Navrhovateli byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.).

Výše odměny byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, a to za dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě právního zastoupení a v písemném podání týkajícím se věci samé ze dne 11. 6. 2007, a náhrady hotových výdajů, tedy ve výši 2x 2100 Kč a 2x 300 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b), d), § 13 odst. 3 citované vyhlášky], celkem 4800 Kč.

Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. srpna 2007

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu